

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv. IX. 30. 350/2009/11. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a dr. Nagy Péter és Dolai János ügyvéd által képviselt **I.r. és II.r. felperesnek** dr. Éles Tamás és dr. Fejes Gábor ügyvéd által képviselt dr. Burai-Kovács János ügyvéd által képviselt **II.r.**, és a dr. Balogh Ákos, és dr. Medveczky László ügyvéd által képviselt **III.r. alperesek** ellen **kártérítés** iránt a Fővárosi Bíróság előtt 15.G.40.288/2008. szám alatt indult megismételt eljárásban a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.004/2009/9. számú részítéletével befejezett perében a fenti számú jogerős részítélet ellen a felperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 16.Gf.40.004/2009/9. számú részítéletét a per főtárgya tekintetében hatályában fenntartja. A perköltségre vonatkozó rendelkezését részben és akként változtatja meg, hogy a II.r. alperes javára 230.850.000 (Kettőszázharmincmillió-nyolcszázötvenezer) Ft első fokú perköltség megítélését és a II.r. felperesnek az I.r. alperes javára 10.000.000 (Tízmillió) Ft másodfokú perköltség megfizetésére kötelező rendelkezését mellőzi. Egyebekben a perköltségre vonatkozó rendelkezéseket hatályában fenntartja.

Kötelezi az I.r. felperest az I.r. alperes javára 10.000.000 (Tízmillió) Ft, a felpereseket egyetemlegesen, a III.r. alperes javára 10.000.000 (Tízmillió) Ft, a II.r. alperest az I.r. felperes javára 500.000 (Ötszázezer) Ft, az I.r. alperest a II.r. felperes javára 50.000 (Ötvenezer) Ft, míg a felpereseket egyetemlegesen a II.r. alperes javára 25.000 (Huszonötezer) Ft felülvizsgálati részperköltség 15 napon belüli megfizetésére.

A felpereseket által le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős másodfokú részítélet végrehajtásának felfüggesztését megszünteti.

Ez ellen a részítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Bank könyvvizsgálója 1994. május 11-e és 1997. július 11-e között a III.r. alperes, míg 1997. július 11-e és 1998. december 31-e között az I.r. alperes volt. A II.r. alperes nem volt a társaság könyvvizsgálója, ugyanakkor 1996. nyarán az Állami Pénz és Tőkepiaci Felügyelet (a továbbiakban: Felügyelet) megbízásából jelentést készített a Bank működéséről. A II.r. alperes a Bank megbízásából az 1996. december 31-i időpontra készített beszámolóra korlátozott záradékot tartalmazó jelentést adott. A III.r. alperes ugyanezen időszakra, mint a társaság könyvvizsgálója korlátozás mentes könyvvizsgálói jelentést készített. A Bank stabilizálásáról hozott kormányhatározatok alapján az I.r. felperes 11.900.000.000 Ft összegű kezességvállalással, a II.r. felperes jogelődje 10.730.000.000 Ft értékű vagyoncserével vállalt részt a Bank helyzetének megerősítésében. A Banknál 1997. május 30-án 7.104.000.000 Ft nagyságú tőkeemelésre került sor. Az I.r. alperes a Bank 1997. június 30-i mérlegét - mint megválasztott könyvvizsgáló - korlátozott záradékkal látta el, míg az 1997. december 31-i nem konszolidált éves beszámolóról 1998. április 9-én jelentést készített, melyben figyelem felhívásokat tett.

A Kormány döntése folytán a Banknál 1998. április 10-én 20.000.000.000 Ft nagyságú tőkeemelésre került sor, melynek során a részvények megszerzői 140 %-os kibocsátási értéken szerezték meg a részvényeket. Az I.r. alperes 1998. május 10-i, a Felügyelet részére készített külön jelentésében hiányosságokat nem jelzett. A Felügyelet megbízásából vizsgálatot végző K. Kft. ugyanakkor megállapította, hogy a Bank 1997. december 31-i éves beszámolója számos lényeges hibát tartalmaz. A Bank 1998. augusztus 7-i közgyűlésén elfogadta az 1997. december 31-i konszolidált éves beszámolót, mely 9.740.000.000 Ft veszteséget mutatott ki. Az I.r. alperes az 1998. július 31-i mérlegre elutasító záradékot adott. A Bank önrevíziót végzett az 1997. évre vonatkozóan és elkészítette az 1997. december 31-i éves beszámoló módosítását, melyre az I.r. alperes 1998. november 18-án elutasító záradékot vezetett és visszavonta az 1997. évi éves beszámolóhoz adott hitelesítési záradékot.

A Bank az 1998. december 30-án megtartott közgyűlésén az Rt. alaptőkéjét több mint 42.000.000.000 Ft-ról alig több mint 21.000.000 Ft-ra leszállította, a részvények névértéke 10.000 Ft-ról 5 Ft-ra csökkent, majd 20.000.000.000 Ft-tal az alaptőkét felemelte. A 2 millió darab 10.000 Ft névértékű részvény 760 %-os kibocsátási értéken került forgalomba. A részvényekből 1.736.843

darabot az I.r. felperes, 263.157 darabot a II.r. felperes jogelődje szerzett meg. Az I.r. felperes a részvényekért 132.000.000.000 Ft-ot, a II.r. felperes jogelődje 20.000.000.000 Ft-ot fizetett. A tőkeemelés folytán befolyt 152.000.000.000 Ft-ból, 132.000.000.000 Ft-ot a negatív tőketartalék fedezetére kellett fordítani.

Az I-VII.r. felperesek 2000. decemberében benyújtott keresetükben kártérítés címén összesen 171.015.951.832 Ft tőke és kamatai megfizetésére kérték egyetemlegesen kötelezni az alpereseket. Az I-VII.r. felperesek kárukat az 1998. december 30-i alaptőke leszállításból eredő értékvesztésben jelölték meg, vagyis abban, hogy az általuk névérték felett megvásárolt részvények névértéke 10.000 Ft-ról 5 Ft-ra csökkent. Az I. és II.r. felperesek konszolidációs káruk megtérítését is kérték. Az 1998. december 30-i tőkeemelésben, melynek célja a bank felszámolásának elkerülése volt - kizárólag az I. és a II.r. felperesek vettek részt. Az I. és II.r. felperesek által megszerzett részvények nem névértéken, hanem 760 %-os kibocsátási értéken kerültek forgalomba. Az I. és II.r. felperesek az őket ért kárként a részvények névértéke és kibocsátása értéke közötti különbözetet jelölték meg (konszolidációs kár). Keresetükben kifejtették; az alperesek mint könyvvizsgálók megsértették a könyvvizsgálókra vonatkozó szabályokat, nem hívták fel időben a részvényesek figyelmét a bank helyzetére, így a bank felszámolásának elkerülése, gazdasági helyzetének konszolidálása érdekében szükséges volt előbb a tőke leszállítása, majd felemelése a fent részletezett módon.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Nem ismerték el, hogy jogellenes magatartást tanúsítottak volna, illetve hogy a felpereseket ért kár és az alperesek magatartása között ok-okozati összefüggés állna fenn.

Az I.r. felperes 2005. május 31-én bejelentette, hogy a perbeli követeléseket a II-VII.r. felperesek az I.r. felperesre engedményezték. A II-III.r. alperesek nem járultak hozzá a II-VII.r. felperesek perből történő elbocsátásához. A bíróság fenti napon kihirdetett végzésével az I.r. felperes jogutódlását megállapította és I.r. alperes vonatkozásában a II-VII.r. felpereseket elbocsátotta a perből.

A Fővárosi Bíróság 2005. május 31-én kelt 30.G.76.485/2000/76. számú közbenső és részítéletében megállapította, hogy a felpereseket ért károkért az I.r. alperes és az I.r. felperes egymás között 1/2-1/2 arányban felelős. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A Fővárosi Ítéltábla 2007. március 2-án kelt 16.Gf.40.371/2006/17. számú részítéletében az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéleti

rendelkezését hatályon kívül helyezte, a részítéleti rendelkezést ítéletnek tekintette, azt a részvény névérték csökkenéséből eredő kárigény vonatkozásában – a perköltségre is kiterjedően – részben megváltoztatta a keresetet e körben az I.r. alperessel szemben is elutasította. A konszolidációs kárigény tekintetében az elsőfokú bíróság határozatát hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította. A hatályon kívül helyezett rész tekintetében az I.r. felperes, úgy is, mint a II.r. felperes jogutóda másodfokú részperköltségét 76.950.000 Ft-ban, míg a személyes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési részilleték összegét 675.000 Ft-ban, az I.r. alperes másodfokú részperköltségét 77.625.000 Ft-ban, a II. és III. r. alperesek másodfokú részperköltségét fejenként 76.950.000 Ft-ban állapította meg. A konszolidációs kárigény kapcsán határozata indokolásában kifejtette, hogy a tényállás nem felderített, az elsőfokú bíróság döntése valamennyi alperes tekintetében megalapozatlan.

A Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.458/2007/9. számú 2008. január 15-én kelt részítéletében a Fővárosi Ítéltábla fenti határozatát a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében hatályában fenntartotta, a felülvizsgálati kérelmet a jogerős részítélet hatályon kívül helyező rendelkezéseit támadó – a konszolidációs kárigényre vonatkozó – részében hivatalból elutasította.

A megismételt eljárásban a Fővárosi Bíróság 2007. április 2-án kelt 2. sorszámú végzésével felhívta az I.r. felperest a konszolidációval kapcsolatos kár megtérítése iránti keresete 30 napon belüli pontosítására. A bíróság 5. sorszámú végzésében további 30 napos határidőt biztosított a hiánypótló végzésben foglaltak teljesítésére. 2007. július 25-én benyújtott beadványában az I.r. felperes többek között kifejtette, miszerint az alperesek a károkozó magatartást azzal követték el, hogy megsértették a könyvvizsgálókkal szemben előírt szakmai előírásokat, emiatt szükségessé vált a Bank alaptőkéjének felemelése (konszolidációja) oly módon, hogy a tőkeemelés során fizetett 152.000.000.000 Ft-ból 132.000.000.000 Ft-ot a negatív tőketartalék fedezetére kellett fordítani. Amennyiben az alperesek a valós helyzetnek megfelelő könyvvizsgálói jelentést adtak volna, akkor a részvényesek időben meghozhatták volna azokat az intézkedéseket, mellyel a konszolidáció elkerülhető lett volna, így 152.000.000.000 Ft-ot nem kellett volna a konszolidációra fordítani. A 10. sorszámú beadványban I.r. felperes csatolta F. Gy.-nek és P. G.-nek az I.r. felperes megbízásából készített szakértői véleményét.

Alperesek az I.r. felperes által csatolt szakvéleményt a felperesek előadásának kérték tekinteni. Állították, hogy kártérítési felelősségük megállapításához szükséges valamennyi törvényi feltétel bizonyítatlan.

Az elsőfokú bíróság 2007. október 17-én megtartott tárgyaláson tájékoztatta a felperest az őt terhelő bizonyítási kötelezettségről és arról, hogy az alperesek jogellenes magatartásának és az okozati összefüggés körébe tartozó tények bizonyítására szakértő kirendelése szükséges. Mellőzés terhével felhívta a felperest, hogy 90 napon belül bizonyítékait terjessze elő. Felperesek 2008. január 16-án érkezett beadványukban kérték a bizonyítási indítvány előterjesztésére biztosított határidő meghosszabbítását, melyet a bíróság 2008. március 17-én kelt végzésével elutasított.

Az elsőfokú bíróság 2008. január 25-én kelt 15. sorszámú végzésében megállapította, hogy az eljárás a II.r. felperes megszűnésére tekintettel 2007. december 31-vel félbeszakadt. A Fővárosi Bíróság 2008. február 26-án kelt végzésével korábbi végzését megváltoztatva azt állapította meg, hogy az eljárás 2007. december 31-ével a II.r. felperessel szemben szakadt félbe. 2008. április 4-én kelt végzésével megállapította, hogy az M. N. V. Zrt. jogutódként - a II.r. alperes perbevonása alapján - II.r. felperesként vesz részt az eljárásban a II.r. felperes a II., III.r. alperesek vonatkozásában.

I.r. felperes 2008. április 1-én érkeztetett 10. sorszámú beadványában keresetét módosította, lényegében leszállította. Kárát a 152.000.000.000 Ft nagyságú konszolidációs kárnak 102.718.000.000 Ft megtérülésével csökkentett összegében határozta meg. Kamatok megfizetésére is kérte az alperesek kötelezését. A korábbi bizonyítási indítványait beadványában változatlanul fenntartotta, a konszolidációval kapcsolatos kár összezszerűségére vonatkozóan az általa korábban csatolt szakértői véleményben írtakra hivatkozott. A 2008. április 4-én megtartott tárgyaláson az "alperestől" management levelek kiadását, munkapapírok csatolását kérte, valamint P. G. és társai elleni büntető eljárásban hozott ítélet beszerzését. Úgy nyilatkozott, hogy a 35. sorszámú beadványában foglalt szakértő kirendelése iránti indítványát nemcsak az összezszerűségek, az ott megjelölt egyéb kérdések vonatkozásában is kéri. Az első fokú bíróság a Pp. 141. § /6/ bekezdésében foglaltakra hivatkozva felhívta az I.r. felperest, hogy 15 napon belül nyilatkozzon a kirendelendő szakértő személyéről és figyelmeztette az I.r. felperest, hogy bizonyítási indítványáról külön határoz. Az új tárgyalási határnapot 2008. október 31-ére tűzte ki. 2008. május 21-én benyújtott beadványában a felperes megjelölte, hogy elsődlegesen, illetve másodlagosan kinek a szakértőként történő kirendelését kéri. Egyben megfogalmazta, hogy a felpereseket ért kár összegének kimunkálását várja el a szakértőtől.

Az I.r. alperes 2008. május 8-án egyrészt az eljárás szabálytalansága, másrészt az eljárás elhúzódása miatt terjesztett

elő kifogást. A kifogás elbírálására az iratokat az elsőfokú bíróság felterjesztette a Fővárosi Ítéltáblához, mely azt 2008. június 24-én kelt végzésével elutasította.

A Fővárosi Bíróság a 2008. október 31-én megtartott tárgyaláson elkülönítette a keresetnek az I. és III.r. alperesekkel szembeni tárgyalását a II.r. alperessel szembeni tárgyalásától, majd ezen a napon meghozott részítéletében az I.r. felperes keresetét az I. és III.r. alperesekkel szemben elutasította. Kötelezte I.r. felperest, hogy fizessen meg az I. és III.r. alpereseknek fejenként 60 millió Ft perköltséget. Részítélete indokolásában kifejtette, a Fővárosi Ítéltábla 2007. március 2-án kelt részítéletében foglaltakból következően a kártérítési felelősség megállapításának feltételei egyik alperes vonatkozásában sem álltak fenn az akkor rendelkezésre álló bizonyítékok alapján. A megismételt eljárás során csatolt bizonyítékok alapján megalapozott döntés nem volt hozható, "a keresetben megfogalmazott kárállítást, megalapozó tények vizsgálata, azok természete miatt szakértelmet igényelt, mellyel a bíróság nem rendelkezett". Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a Pp. 177. §-a alapján szakértő kirendelése lett volna szükséges. Ezt a felperesnek kellett volna indítványoznia a Pp. 3. § /3/ bekezdésében, illetve a 164. § /2/ bekezdésében foglaltakra tekintettel. A bíróság a bizonyítási teherrel kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségének eleget tett. A bizonyítási indítvány előterjesztésére rendelkezésre álló határidő 2008. január 15-én anélkül telt el, hogy a felperes ilyen indítványt előterjesztett volna. Az eljárás időközbeni félbeszakadása az I.r. felperes kötelezettségét nem érintette, mert az eljárás csupán az II.r. felperessel szemben szakadt félbe. A felperes az I. és III.r. alperes kártérítési felelősségével összefüggően szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt neki felróható okból késedelmesen terjesztette elő, emiatt a bíróság köteles volt a bizonyítás elrendelését mellőzni. A Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján kötelezte az I.r. felperest, az I. és III.r. alpereseknek a 32/2003./VIII.22./ IM rendelet szerint megállapított mértékű perköltség megfizetésére.

A Fővárosi Bíróság 2008. december 3-án kelt kiegészítő ítéletében kötelezte az I.r. felperest, hogy fizessen meg az I.r. alperesnek további 238.018.880 Ft perköltséget, egyetemlegesen kötelezte a felpereseket, hogy fizessenek meg a III.r. alperesnek 235.343.880 Ft perköltséget.

A felperesek fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2009. április 24-én kelt részítéletében az elsőfokú bíróság részítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta, a II.r. felperes perköltség fizetésre kötelezését mellőzte, az I.r. alperesnek fizetendő perköltség összegét 231.525.000 Ft-ban, a II. és III.r. alperesek részére fizetendő perköltség összegét 230.850.000 -

230.850.000 Ft-ban határozta meg. Egyetemesen kötelezte továbbá az I., II.r. felpereseket, hogy fizessenek meg az I. és III.r. alpereseknek 10.000.000 - 10.000.000 millió Ft, a II.r. alperesnek 5.000.000 Ft másodfokú perköltséget.

A másodfokú bíróság részitélete indokolásában a Pp. 1. §-ában, 2. § /1/ bekezdésében, a 3. § /3/- /5/ bekezdésében, a 141. § /2/ bekezdésében, a 164. § /1/ és /2/ bekezdésében, a 166. § /1/ bekezdésében, a 177. § /1/ bekezdésében foglaltakra hivatkozott. Kifejtette, bár a fél nincs elzárva attól, hogy szakértői véleményt csatoljon, a magánszakértői vélemény nem minősül a Pp. 177. §-ában szabályozott szakértői bizonyításnak, azt nem feltétlenül pótolja, helyettesíti. Kifejtette "a kártérítő felelősség több elemét is érintő felperesi előadás megalapozottságának vizsgálata, így a könyvvizsgálói tevékenység irányadó szabályokkal történő összevetése, értékelése, a Bank perbeli időszakbeli gazdálkodásának, gazdasági helyzetének, a működésből fakadó kockázatoknak, azok elhárítási lehetőségeinek, a döntési alternatíváknak és azok következményeinek elemzése pedig kétséget kizáróan különleges szakértelmet igényel". Az elsőfokú bíróság által a bizonyítási indítvány előterjesztésére biztosított határidő 2008. január 15-én eredménytelenül járt le. Rámutatott, bár az eljárás a II.r. felperes vonatkozásában a törvény erejénél fogva 2007. december 31-én félbeszakadt, de az az I.r. felperes és az alperesek közötti jogvita érdemi elbírálására nem hatott ki, figyelemmel arra, hogy a II.r. felperes követelését az I.r. felperesre engedményezte. A félbeszakadás a Pp. 51. § a) pontja szerinti egységes pertársaság hiányában, csak az érintett peres féllel szemben következett be. A felperes az I. és III.r. alperesek vonatkozásában szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt csak 2008. május 21-én terjesztett elő, mely eljárási cselekményhez joghatás már nem fűződhetett, az indítványt, mint elkésettet az elsőfokú bíróság mellőzni tartozott.

A perköltség vonatkozásában rámutatott, az elsőfokú bíróság az I.r. felperesnek az I. és III.r. alperesekkel szemben előterjesztett keresete tárgyában döntött, ezért a II.r. felperest a III.r. alperes javára perköltség megfizetésére kötelező részitéleti rendelkezés nyilvánvalóan téves. Tévedett továbbá az elsőfokú bíróság, amikor az alperesek javára első fokú munkadíjként a Fővárosi Ítéltábla korábbi részitélete szerinti összesen felül további 60-60 millió Ft perköltséget állapított meg. Ezért a II.r. felperes perköltség fizetésre kötelezését mellőzte, az alperesek részére az első fokú munkadíjból, valamint az alapeljárásban megállapított másodfokú perköltségből álló munkadíjat állapította meg a rendelkező részben meghatározott összegben.

Felperesek felülvizsgálati kérelmükben a perben eljáró bíróságok részitéleteinek a hatályon kívül helyezését, a Fővárosi Bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását kérték

azzal, hogy azt a II.r. alperessel szembeni korábban elkülönített perrel együtt kell tárgyalnia az elsőfokú bíróságnak. Álláspontjuk szerint a felülvizsgálni kért első- és másodfokon hozott részítélet megalapozatlan. Sérti a Pp. 149. § /1/ bekezdését, 61. § /3/ bekezdését, 163. § /1/ bekezdését, 164. § /1/ bekezdését, 177. § /1/ bekezdését, 206. §-át, 252. § /4/ bekezdését, 253-254. §-át, 275. § /5/ bekezdését, 51. §-át, 52. §-ának /1/ bekezdését, 111-112. §-át, az 51. § a) pontját, 1. §-át, 2. § /1/ és /4/ bekezdését, 3. § /3/-/5/ bekezdését, 141. § /2/ és /6/ bekezdését, 206. §-át, 221. § /1/ bekezdését, 75. § /1/ bekezdését, 79. § /1/ bekezdését, a 8/2002./III.30./ IM rendelet 2. §-át, az Alkotmány 2. § /1/ bekezdését, 45. § /1/ bekezdését, 50. § /1/ bekezdését, 57. § /5/ bekezdését.

Felülvizsgálati kérelmükben előadták, a II.r. alperessel szembeni kereseti követelés elbírálása elkülönítésre került, így a II.r. alperes jelen perben nem volt peres fél, így részére sem első, sem másodfokú perköltség nem volt megítélhető ("A" pont).

A II.r. felperest az I.r. alperessel szemben a perből a bíróság elbocsátotta, ezért nem lehetett volna kötelezni a II.r. felperest, az I.r. alperes javára perköltség fizetésére ("B"pont).

Felperesi álláspont szerint köztudomású tény, ezért bizonyítást nem igényelt, hogy a Bank tönkremenetelének oka, a bankvezetés hibás döntései voltak. Az alperesek nem tartották be a reájuk irányadó jogszabályokat és szakmai szabályokat, a Bank jogellenes eljárására, eltitkolt vagyonvesztésére sem a részvényesek, sem a Bankfelügyelet figyelmét nem hívták fel, arról az állam csak 1998-ban értesült. A Bank tönkremenetele az ország gazdasági érdekeit, a bankrendszer megbízható működését veszélyeztette, ezért az állam az ország érdekében törvényben rendelte el a Bank feltőkésítését (konszolidációját). A 152.000.000.000 Ft-ból 132.000.000.000 Ft-ot a negatív tőketartalék fedezetére kellett fordítani. Az I.r. felperes állította, hogy a 152.000.000.000 Ft nagyságú kár egy része megtérült. Ennek összegszerű bizonyítása az alpereseket terheli, hiszen az az alperesek kártérítési felelősségének összegét csökkentheti. Felperesi álláspont szerint a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati határozatából következően már csak az állami konszolidáció feltárására és értékelésére kellett volna szorítkozni a bizonyítás felvételének a megismételt eljárásban, a korábban nem vizsgált összegszerűség mellett. A Fővárosi Ítéltábla azon álláspontja, hogy milyen okok miatt lett volna szükséges a szakértői bizonyítás lefolytatása, jogszabálysértő. Egyrészt azért, mert ellentétes a Legfelsőbb Bíróság részítéletében foglaltakkal, másrészt azért, mert az alperesi tevékenységekkel kapcsolatos tények, a könyvvizsgálói tevékenységre vonatkozó szabályok felkutatása nem szakértői kompetenciába tartozó kérdés. Nem tárgya a pernek a Bank perbeli időszakbeli gazdálkodásának, gazdasági

helyzetének, a működéséből fakadó kockázatoknak, azok elhárítási lehetőségeinek, döntési alternatíváinak és azok következményeinek elemzése, és az nem is tartozik bírósági kompetenciába ("C" pont). A felülvizsgálni kért részítélet az I.r. felperesi kereset elutasításának okaként kizárólag azt jelölte meg, hogy az I.r. felperes bizonyítási indítványával elkésett, ahhoz azonban, hogy az elkésettség felmerülhessen, az lett volna szükséges, hogy az eljárás csak a II.r. alperessel szemben került volna felfüggesztésre. A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati határozatában megállapította, hogy a felperesek egységes pertársaságot alkotnak. A Pp. 3. § /4/ bekezdésének harmadik mondata szerint az elkésett bizonyítási indítványt akkor köteles a bíróság mellőzni, ha az a félnek felróható. Ez pedig nem áll fenn, hiszen a Fővárosi Bíróság "egy két hónapos folyamat végén" állapította meg csak véglegesen, hogy kik között következett be az eljárás félbeszakadása ("D" pont). A perben eljáró bíróságok megsértették a Pp. 206. §-ának /1/ bekezdésében, illetve a Pp. 221 §-ában foglaltakat, nem értékelték a felperesek által előterjesztett bizonyítékokat, nem indokolták, hogy a bizonyítékok figyelembe vételét miért mellőzték. Hivatkoztak a Pp. 3. § /4/ bekezdésében, illetve a 141. § /6/ bekezdésében írtakra ("E" pont).

A perköltség vonatkozásában hangsúlyozták, hogy az elsőfokú bíróság részítéletének perköltséget megállapító része elleni fellebbezésükben felperesek sérelmezték annak eltúlzott mértékét, de azzal érdemben az ítélet tábla nem foglalkozott ("F" pont). Eljárási szabálysértés valósult meg azáltal, hogy az elsőfokú bíróság az elé terjesztett bizonyítékokat nem ismerte meg, nem értékelte, ezekre határozatában nem is utalt arra hivatkozással, hogy a fél nem terjesztett elő meghatározott tartalmú bizonyítási indítványt. A jogorvoslathoz való jog sérelmét jelentette, hogy a fellebbviteli bíróság ugyancsak nem értékelte a fél által hivatkozott, becsatolt bizonyítékokat ("G" pont).

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmeikben a jogerős részítélet hatályában történő fenntartását kérték.

Az I.r. alperes többek között arra hivatkozott, hogy az I.r. felperes nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, a bizonyítási indítványa előterjesztésére rendelkezésre álló határidő meghosszabbítása iránti kérelmével elkésett, a későn előterjesztett bizonyítási indítványa nem irányult teljes körűen az elsőfokú bíróság tájékoztatásában megjelölt tények, körülmények bizonyítására.

A II.r. alperes megítélése szerint a II.r. alperes javára megítélt perköltség jogszerű volt.

A III.r. alperes egyebek mellett rámutatott, valójában a felperes bizonyítási indítványai előterjesztésével nem elkésett, hanem annak előterjesztésétől tudatosan tartózkodott. Hangsúlyozta, szakértői

bizonyítás lefolytatása az adott tényállás mellett szükséges lett volna.

A felülvizsgálati kérelem a per főtárgya tekintetében nem alapos.

A felperesek a jogszabálysértést lényegében abban jelölték meg felülvizsgálati kérelmükben a per főtárgya tekintetében hogy az I. és III.r. alperesekkel szemben a kereset elutasítása eljárási szabálysértéssel történt, mert bizonyítási indítványuk nem késett el, illetve ha elkésett volna, nem volt a késedelem a felpereseknek felróható. A bíróságok elmulasztották értékelni a felperesek által csatolt okirati bizonyítékokat, melyeket a jogalap körében a felperesek szolgáltatottak.

A Legfelsőbb Bíróságnak a felülvizsgálati eljárásban tehát abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy megtörtént-e a hivatkozott, az ügy érdemi eldöntésére kiható eljárási szabálysértések.

A Pp. 1. §-a és 2. §-a meghatározza mind a törvény célját, mind pedig a bíróságok feladatát a polgári perben. A bíróságoknak a jogviták pártatlan eldöntését az alapelvek érvényre juttatásával kell ésszerű határidőn belül, a tisztességes eljárás szabályait betartva biztosítaniuk. A Pp. által megfogalmazott alapelvek többek között: a jogvitában érdekelt fél rendelkezési joga, a bíróság tájékoztatási kötelezettsége és a bizonyítási eljárásnak a jogvita elbírálásához szükséges körben való tartása, bizonyos esetekben a bizonyítás elrendelésének mellőzése.

A felek a rendelkezési joguk alapján maguk dönthetik el, hogy vagyoni igényeiket mennyiben kívánják érvényesíteni, azt milyen tényekre alapítják és milyen körben kívánják a bizonyítás lefolytatását, amelyhez nekik kell a bizonyítékokat a bíróság rendelkezésére bocsátaniuk, illetve bizonyítási indítványaikat megtenniük. E széles körű rendelkezési jog és a bizonyítás elmaradásának szigorú jogkövetkezményei teszik szükségessé, hogy a bíróság a feleket megfelelően tájékoztassa a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről és annak sikertelensége esetén a jogkövetkezményekről. A bíróság feladata annak eldöntése is, hogy szükség van-e a perben valamely jelentős tény, vagy körülmény megállapításához különleges szakértelemre és ezzel rendelkezik-e. A bíróságnak a szakértői bizonyítás szükségességéről a bizonyításra köteles felet tájékoztatnia kell, mert ezzel hozza a fél tudomására, hogy jelentős tény tekintetében különleges szakértelemmel nem rendelkezik. A kapott tájékoztatás után már a fél jogosult dönteni arról, hogy előterjeszti-e a bíróság által szükségesnek tartott bizonyítási indítványt, arról a bíróság hivatalból - a törvényben írt kivételektől eltekintve - nem dönthet. A bizonyításra vonatkozó kötelezettségek késedelmes teljesítését a Pp. 3. §-ának /4/ bekezdése - önhiba esetén - a

bizonyítás felvételének kötelező mellőzésével, a Pp. 141. § /6/ bekezdése pedig a fél előadásának, előterjesztésének a bevárása nélkül történő határozathozattal szankcionálja.

A Legfelsőbb Bíróságnak tehát azt kellett vizsgálnia, hogy a bíróságok eljárása és határozata a fenti alapvető elveket megsértette-e.

A felülvizsgálati kérelem "C" pontja felsorolja azokat a jogszabálysértéseket, amelyek - a felperesek szerint - azáltal valósultak meg, hogy a bíróságok nem tartották magukat a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező határozatában, illetve a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati határozatában foglaltakhoz, e határozatokban írt, az új eljárásra vonatkozó utasításokhoz. A felperesek álláspontja szerint a megelőző eljárásban már bizonyításra került, hogy a konszolidációs kár az alperesek jogellenes magatartásának a következménye, azt az alperesek érdemben nem vitatták, ezért a szakértői bizonyítás indítványozása a jogalap körébe tartozó tényekre a megismételt eljárásban szükségtelen volt.

A felsorolt jogszabálysértések azonban az alábbiakra tekintettel nem valósultak meg.

A konszolidációs kárigénnyel kapcsolatos kereset kapcsán a megismételt eljárásban a bíróság 15.G.40.481/2007/5. sorszámú végzésében a Pp. 141. § /2/ bekezdésének megfelelően felhívta az I.r. felperest a keresettel kapcsolatos nyilatkozatainak megtételére, az alperesek hibás teljesítését megalapozó, a károsodásra vezető tények és bizonyítékok megjelölésére. A felperesek ezen felhívásra 8. sorszámú beadványukban részletezték, hogy az 1998. decemberi közgyűlésen történt tőkeemelés kapcsán keletkezett konszolidációs káruk miatt kérik az alperesek marasztalását. Előadták, káruk nem következett volna be, ha az alperesek könyvvizsgálói jelentéseikben a Bank valós helyzetét bemutatják, mert ebben az esetben a részvényesek időben intézkedhettek volna és a konszolidáció elkerülhető lett volna. A felperesek az általuk becsatolt okiratokkal, az általuk beszerzett és a 2007. október 10-én benyújtott szakértői véleménnyel kívánták igazolni azokat a jogellenes magatartásokat, melyek a kár bekövetkezéséhez vezettek és amely kár összegére nézve is megállapításokat tartalmazott.

E ténybeli előadások és az érvényesíteni kívánt jog megjelölése után a bíróság a 2007. október 17-i tárgyaláson hozott 12. sorszámú végzésében tájékoztatta az I.r. felperest a bizonyításra szoruló tényekről és a bizonyítás módjáról - szakértői bizonyítás szükségessége - valamint a mulasztás jogkövetkezményeiről. Az elsőfokú bíróság a szakértői bizonyítást a jogalap körébe tartozó ténynek tekintetében is szükségesnek találta. (Ezzel egyébként a

másodfokú bíróság is egyetértett). A bizonyítékok előterjesztésére rendkívül méltányos, 90 napos határidőt biztosított.

Azoknak a konkrét magatartásoknak a megjelölésére vonatkozó tájékoztatás, amelyek a koncessziós kárral összefüggésbe hozhatók voltak, nem sértették a másodfokú bíróságnak az új eljárásra vonatkozóan adott utasítását.

A Fővárosi Ítéltábla az első jogerős részítéletében valamennyi alperessel szemben elutasította a felpereseknek a részvények névértékének leszállítása miatt előterjesztett kárigényét, mert ilyen fajta károsodást nem látott bizonyítottnak. A konszolidációs kárigény tekintetében a első fokú részítélet közbenső ítéleti rendelkezését hatályon kívül helyezte, mert e kereseti követelés tekintetében az első fokú bíróság határozatát valamennyi alperes tekintetében megalapozatlannak találta, s e körben az eljárás megismétlését tartotta szükségesnek. Kiemelte, miszerint még az sem volt megállapítható, hogy milyen kárfajtát fed a konszolidációs kár fogalma. Ebből a kiemelésből azonban nem következik az, hogy az új eljárásban a bíróságnak csak a kár fajtájára és összegére nézve kellett volna bizonyítást lefolytatnia. A másodfokú bíróság a konszolidációs kárigény jogalapja tekintetében nem hozott közbenső ítéletet, teljes terjedelmében hatályon kívül helyezte az első fokú rész- és közbenső ítéletet, ezért nem volt eljárásjogi akadálya a jogalap körébe tartozó tényekről, mint bizonyításra szoruló tényekről adott tájékoztatásnak, sőt az szükséges is volt.

A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati határozatában a konszolidációs kárigény vonatkozásában semmilyen megállapítást, útmutatást nem adott, tekintettel arra, hogy az erre vonatkozó - a hatályon kívül helyezést sérelmező - felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította.

Mindebből pedig az következik, hogy az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértés nélkül határozta meg a bizonyításra szoruló tények körét, azt, hogy a kártérítés jogalapja - a könyvvizsgálói magatartások és azoknak a kárral való okozati összefüggése - körében is bizonyítási kötelezettség terheli a felperest.

Alaptalanul hivatkoztak a felperesek arra, hogy a szakértői bizonyítás lefolytatása nem lett volna szükséges a jogalap körébe tartozó tények és körülmények bizonyítására.

A felperesek többször hivatkoztak arra, miszerint ténykérdés, hogy a Bank az 1995-1998. közötti időszakban a bankvezetés hibás, törvénysértő, gazdaságilag megalapozatlan kockázatokot vállaló döntései miatt került nehéz, felszámolás közeli helyzetbe. Megszegte a Bank a prúdens működésre vonatkozó garanciális szabályokat és a belső szabályozásokat. Ezt a jogellenes eljárást

éveken keresztül folytatta, ezzel idézve elő azt a helyzetet, hogy a Bankot 152 milliárd Ft-tal konszolidálni kellett. Az sem vitatott, nem is vitatható, hogy az I. és III.r. alperesek milyen tartalmú könyvvizsgálói jelentéseket készítettek. A felperesek előadták, hogy az alperesek a jogszabályokban és a szakmai előírásokban foglalt kötelezettségeiket megszegték a Bank beszámolóinak ellenőrzése, véleményezése, hitelesítése során. Azt is előadták, hogy ebben a körben milyen vizsgálatokat mulasztottak el és milyen körülmények értékelése maradt el a részükről. Ezekkel a mulasztásaikkal hozzájárultak ahhoz, hogy a veszteségek, kockázatok ne jussanak időben a tulajdonosok tudomására. A kialakult helyzetben már csak a konszolidáció lehetett az egyetlen ésszerű döntés a felperesek részéről. Ezen előadásuk igazolására hivatkoztak többek között a bankfelügyelet részére készült jelentésekre, a Bank működésével kapcsolatos Állami Számvevőszék jelentésben foglaltakra és az általuk beszerzett szakértői véleményben írtakra.

Az alperesek azonban nem ismerték be ezeket a tényeket, vitatták azt is, hogy a magatartásuk a Postabanknál kialakult veszteséggel okozati összefüggésbe hozható. Az alperesek által vitatott a jogalap körébe tartozó tények bizonyítása különleges szakértelmet igényelt. A könyvvizsgálói tevékenység szakmai képesítéshez kötött, annak a ténynek a vizsgálatához és megállapításához, miszerint az alperesi könyvvizsgálók helyesen ítélték-e meg, hogy a Bank beszámolója megbízható és valós képet adnak-e vagyoni, pénzügyi helyzetéről, a működés eredményéről, az ehhez szükséges vizsgálatokat a szükséges körben elvégezték-e a szakma szabályainak megfelelően, különleges szakértelemre van szükség akkor is, ha a tevékenységükre vonatkozó szabályok egy része jogszabályokban jelent meg. Valójában a könyvvizsgálók munkáját kellett volna felülvizsgálni a releváns tények megállapításához, ehhez objektíve nélkülözhetetlen a különleges szakértelem, az pedig hogy a bíróság úgy ítéli meg, hogy neki ilyen szakértelme nincsen, kétségbe nem vonható. Ugyancsak különleges szakértelem lett volna szükséges annak megítéléséhez, hogy akkor is előállt volna és milyen nagyságú konszolidációs vesztesége a részvényeseknek, ha korábban ismertté vált volna a beszámolók jogszabálysértő összeállítása. Így tehát a szakértői bizonyítás indítványozása a felperesek részéről a kereseti kérelemben foglaltak bizonyításához a kártérítési felelősség jogalapja körében tartozó tények tekintetében a bizonyítás sikeréhez elengedhetetlen lett volna.

Felperesek felülvizsgálati kérelmük "D" pontjában arra hivatkoztak, hogy bizonyítási indítványuk előterjesztésével nem késték el, ill. ha késedelmük fennállna az nem róható fel, figyelemmel az eljárás félbeszakadására, illetve az azzal kapcsolatos eltérő tartalmú végzésekre. A hivatkozott jogszabálysértés ebben a körben sem volt megállapítható.

Az I.r. felperes az első fokú bíróság által a 2007. október 17-i tárgyaláson, a bizonyítási indítványa előterjesztésére megszabott 90 napos határidőt elmulasztotta, csak annak lejárta után, 2008. január 16-án terjesztett elő a határidő meghosszabbítása iránti kérelmet, melyre figyelemmel a Pp. 104. § /1/ és /2/ bekezdésében foglaltakra nyilvánvalóan nem volt jogi lehetősége, egyrészt, mert nem a határidő lejárta alatt kérte a meghosszabbítást, másrészt a határidő eleve hosszabb volt a törvény által megengedett 45 napnál. A hiánypótlási határidő elmulasztása tekintetében az önhiba megállapítható volt, mert az I.r. felperes által felhozott körülmények nem alkalmasak a kimentésre. A határidő meghosszabbítása iránti kérelem előterjesztésekor ugyanis a bíróság még nem hozta meg az eljárás félbeszakadását megállapító 15. sorszámú - egyébként téves tartalmú -végzését, tehát a felperes nem gondolhatta, hogy e végzésre tekintettel az eljárási határidő az eljárás valamennyi résztvevője vonatkozásában megszakadt.

A felülvizsgálati ellenkérelmekben kifejtettek miatt a Legfelsőbb Bíróság rámutat arra, hogy a félbeszakadást saját hatáskörben megváltoztató bírósági végzés amiatt, hogy az eljárás félbeszakadásának megállapítása az I.r. felperes vonatkozásában elmaradt, a Pp. 112. § /4/ bekezdésre figyelemmel külön fellebbezéssel nem volt támadható. Ugyanakkor a mulasztás megítélésénél a félbeszakadás, mint jogi tény és annak következményei jelentőséggel bírnak.

A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati határozatában úgy foglalt állást, hogy az engedményezést követően a felperesek közötti kialakult egységes pertársaságra tekintettel az I.r. felperes perbeli cselekményei, fellebbezése kihatott a fellebbezés benyújtását elmulasztó, de perben tartott felperesekre is. A félbeszakadás kapcsán azonban nem egy perbeli cselekményt, hanem egy jogi tény, a II.r. felperes megszűnésének tényét, illetve annak az eljárásra történő kihatását kellett elbírálni. Ennek megítélésénél abból kell kiindulni, hogy több felperes különböző összegű kártérítési követelést érvényesített az alperesekkel szemben, deliktuális felelősségük alapján. Több felperes együttes perindítására tehát azért kerülhetett sor egy eljárás keretében, mert a felperesek között egyszerű pertársaság állt fenn. Ez a jogi lehetőség azonban nem változtat azon, hogy az eljárás több különböző peres fél között folyt, ezért az egyes ellenérdekű felek viszonyában is sor kerülhet az eljárás félbeszakadására, míg a többi peres fél között az eljárás folytatására és az egyes kereseti kérelmek önállóan is elbírálhatóak.

A perbeli esetben az engedményezésnek és a II.r. felperes perben tartásának együttes jogkövetkezménye az volt, hogy a követelés egyetlen anyagi jogi jogosultja az I.r. felperes lett (a többi

felperes keresete már korábban elutasításra került). A II.r. felperesnek tehát már nem volt kereseti követelése az alperesekkel szemben. A per a II.r. felperest eljárásjogilag csak annyiban érinti, hogy a perköltségre vonatkozó bírósági határozat rá is kiterjed, a bíróságoknak kérelem nélkül is hivatalból kell dönteniük a perköltség felől (Pp. 78. § /2/ bekezdés). A II.r. felperes perköltségviselése, vagy perköltség igénye pedig az I.r. felperes keresetéről hozott döntéstől függ. Mivel csak egyetlen kereseti követelés, az I.r. felperes keresete maradt fenn, az I.r. felperest érintő jogi tények nyilvánvalóan kihatnának a teljes eljárásra. A II.r. alperes személyét, jogképességét érintő jogi tény azonban nem hatott ki az I.r. felperes és az alperesek közötti kereset elbírálására, így az eljárást teljeskörűen nem akaszthatta meg. Az eljárás célja az anyagi jogon alapuló alanyi jog elbírálása, ez az eljárás pedig az I.r. felperes és az alperesek között van folyamatban, ezért a formálisan perben levő II.r. felperest érintő jogi tény az I. felperes és az alperesek közötti eljárást nem szakította félbe. Az I.r. felperes keresete - amennyiben a II.r. felperes nem lép, vagy nem vonják perbe - részítélettel elbírálható lehetett volna. Alaptalanul hivatkozott tehát az I.r. felperes arra, hogy a félbeszakadással a szakértői indítvány előterjesztésére megszabott határidő megszakadt. Törvénysértés nélkül állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az I.r. felperesnek a kár összegének bizonyítása végett igazságügyi szakértő kirendelésére vonatkozó indítványa az I. és a III.r. alperesekkel szembeni eljárásban elkésztetten került előterjesztésre, ezért a Pp. 3. §-ának /4/ bekezdését nem sértette meg a másodfokú bíróság.

Az I.r. felperes késedelme a bíróság tájékoztatásának megfelelő bizonyítási indítvány előterjesztésével összefüggésben a későbbiekben sem szűnt meg, mert a szakértő kirendelését nem a bíróság által megjelölt tények bizonyítására, hanem csak a kárösszegezésére nézve indítványozta. A jogalap körébe tartozó tények tekintetében gyakorlatilag elzárkózott a szakértői bizonyítástól. Ez egyaránt kitűnik a 2008. április 4-i tárgyalási jegyzőkönyvből, illetve a 2008. május 21-i beadványából, valamint a tárgyalás berekesztése előtt, arra figyelemmel tett nyilatkozatából. Nem vonatkozik e megállapítás a II. r. alperes elleni keresetre, ugyanis a II.r. alperes vonatkozásában az összegezésre nem érintő egyéb kérdések tekintetében is fenntartotta a szakértői bizonyításra vonatkozó indítványát. A bíróság részletes tájékoztatásában meghatározta azokat a tényeket, amelyek megítéléséhez a Pp. 177. §-ának /1/ bekezdésére tekintettel szakértői bizonyításra van szükség. Az I.r. felperesnek a perben tett - ismerttetett - nyilatkozataiból arra kellett következtetni, hogy az I. és III.r. alperesekkel szembeni kereseti követelésnek a jogalap tekintetében a meglévő okirati bizonyítékokat elegendőnek ítélte a közbenső ítélet meghozatalához. Ezt erősítették meg a

fellebbezésében előadottak is. Ehhez az álláspontjához következetesen soha nem terjesztett elő a bizonyítandó tények teljes körére nézve szakértői bizonyításra vonatkozó indítványt, még elkésetten, a tárgyalás berekesztése előtt sem. Ezt a magatartását úgy kellett értékelni, hogy a kártérítés jogalapja körébe tartozó tényekre nézve gyakorlatilag megtagadta a szakértői bizonyítás előterjesztését. Így a bíróság számára a Pp. 141. §-ának /6/ bekezdésére is figyelemmel nem volt más eljárásjogi lehetőség, mint a részítelet meghozatala.

Felperesek felülvizsgálati kérelmük "E" és "G" pontjában azt sérelmezték, hogy a perben eljáró bíróságok nem vették figyelembe a felperesek által csatolt bizonyítékokat, azok értékelését mellőzték, sérült a felperesek jogorvoslathoz való joga.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem "C" pontjában foglaltakkal összefüggésben kifejtette, hogy a jogalap kérdésében való megalapozott döntéshez elengedhetetlenül szükséges lett volna meghatározott tényekre nézve a szakértői bizonyítás lefolytatása. Az I.r. felperes tehát a szakkérdésre vonatkozó bizonyítási kötelezettségének csak szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítvánnyal tehetett volna eleget. (EBH.2006/1465.sz.) Ennek elmaradása azzal járt, hogy a bizonyítandó tények a jogalap körében - a magatartás jogellenessége és annak a kárral való okozati kapcsolata - bizonyítás nélkül maradtak, így a felperesek a Pp. 164. §-ában megfogalmazott bizonyítási teher szabálya szerint pervesztessé váltak. Helyesen járt el a másodfokú bíróság, amikor a csatolt okiratokat, bizonyítékokat a releváns tények megállapítására nem találta alkalmasnak. Az egyéb bizonyítási indítvány - munkapapírok csatolása, büntető ítélet beszerzése - szükségtelen volt a jogalapra vonatkozó tények szakértői bizonyításának hiányában. Eljárási szabálysértés nem történt, ezért a felperesek által hivatkozott alkotmányos alapjogok, a jogorvoslathoz fűződő jog sem sérült.

A perköltség tekintetében a Legfelsőbb Bíróság a jogerős részíteletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem részben alapos.

Alappal sérelmezte az I.r. felperes felülvizsgálati kérelme "A" pontjában a másodfokú bíróság határozatának azon rendelkezését, melyben a másodfokú bíróság a II.r. alperes javára több mint 230 millió Ft első fokú perköltség megfizetésére kötelezte. Az elsőfokú bíróság részíteletében, illetve kiegészítő részíteletében csak az I. és III.r. alperes javára ítélt meg perköltséget. Emiatt egyik fél sem élt fellebbezéssel, így e vonatkozásban nem is kerülhetett volna sor az első fokú kiegészített részítelet megváltoztatására (Pp. 252. § /3/ bekezdés). Emellett e döntés indokolása a másodfokú bíróság határozatából elmaradt. E döntés érdemben sem helytálló,

mert a másodfokú bíróság az első jogerős részítélet meghozatalakor csupán a másodfokú perköltséget állapította meg, viszont az első fokú perköltség tekintetében is hatályon kívül helyezte az első fokú rész- és közbelső ítéletet, tehát az elsőfokú bíróságnak a felperesek, az I. és III.r. alperesek közötti eljárást befejező határozatában a korábbi és a megismételt első fokú, valamint a megállapított másodfokú eljárás költségeiről kellett határoznia, de csak azon felek vonatkozásában, akiket a eredeti határozat érintett (Pp. 77, 78. § -ok). A másodfokú bíróság eljárási szabálysértést követett el tehát akkor, amikor a II.r. alperes javára is megítélt első fokú perköltséget, annak ellenére, hogy vele szemben még az eljárás első fokon van folyamatban.

Ugyancsak helytállóan hivatkozott II.r. felperes a felülvizsgálati kérelem "B" pontjában arra, hogy jogszabálysértően kötelezte őt az I.r. felperessel egyetemlegesen a másodfokú bíróság az I.r. alperes javára másodfokú perköltség megfizetésére. A II.r. felperes és az I.r. alperes között nem volt perjogi viszony. Az I.r. alperes hozzájárult a II.r. felperes perből való elbocsátásához, tehát a kereseti kérelem elutasítása az I.r. felperest tette kizárólag pervesztessé az I.r. alperes vonatkozásában. Nincsen jelentősége annak, hogy az ítélet ellen annak megváltoztatása iránt a II.r. felperes is fellebbezett és az I.r. alperes felelősségének a megállapítását is kérte. Ebben a körben ugyanis a II.r. felperesnek nem volt fellebbezési lehetősége, mivel az I.r. alperessel nem állt perben (tehát vele szemben nem volt peres fél) és kettejük viszonyában ránézve az első fokú ítélet rendelkezést nem tartalmazott (Pp. 233. § /1/ bekezdés). Kettőjük viszonyában a fellebbezés érdemi elbírálásra nem került, nem is kerülhetett.

A felülvizsgálati kérelem nem volt alapos a II.r. alperes javára megítélt 5 millió Ft másodfokú perköltség tekintetében (felülvizsgálati kérelem "A" pontja). A II.r. alperessel a felperesek perbeli jogviszonyban álltak, a fellebbezés joga Pp. 233. § /1/ bekezdése alapján megillette a felpereseket. Tekintettel arra, hogy a II. r. alperesnek perköltsége merült fel a másodfokú eljárásban történő részvételével összefüggésben a felperesek marasztalása e vonatkozásban nem volt törvénysértő.

Nem volt alapos a felpereseknek a perköltség összege tekintetében előterjesztett felülvizsgálati kérelme sem (felülvizsgálati kérelem "F") pont). A másodfokú bíróság 60-60 millió Ft-tal csökkentette az I. és III. r. alperes részére megítélt perköltséget, mely magában foglalta az első fokú és a megismételt első fokú, valamint az első másodfokú eljárás megállapított perköltségét. Az első fokú, illetve az első másodfokú eljárásban a pertárgy értéke több mint 170 milliárd forint volt, míg a megismételt eljárásban 50 milliárd forint. A pertárgy értékére, az eljárás hosszára, a kifejtett ügyvédi tevékenységre tekintettel a megítélt perköltség túlzott

mértékűnek nem minősíthető. A felperesek által hivatkozott 8/2002./III.30./ IM rendelet figyelemmel annak 5. § /1/ bekezdésében írtakra az adott ügyben nem irányadó, mivel jelen peres eljárás 2000-ben indult vagyis a hivatkozott rendelet hatályba lépése előtt.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős részítéletet a per főtárgya tekintetében a Pp. 275. § /3/ bekezdése alapján hatályában fenntartotta, míg a perköltség tekintetében a Pp. 275. § /4/ bekezdése alkalmazásával a jogerős részítéletet részben megváltoztatta a rendelkező részben írtak szerint.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltség megítélésénél a Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán irányadó Pp. 78. § /1/ bekezdése alkalmazásával kötelezte a felpereseket a per főtárgya tekintetében, az I. és a III.r. alperes javára a perköltség megfizetésére, míg a perköltség vonatkozásában a I.r. felperes pernyertes lett a II.r. alperessel szemben az első fokú perköltség vonatkozásában, a II.r. felperes az I.r. alperessel szemben a másodfokú perköltség tekintetében, míg mindkét felperes pereszes lett a II.r. alperessel szemben a másodfokú perköltség vonatkozásában. A megítélt munkadíj az ÁFA-t is tartalmazza. A Legfelsőbb Bíróság a felperesek személyes illetékmentessége folytán le nem rótt illeték viseléséről a 6/1986./VI.26./ IM rendelet 13. § /2/ bekezdése, valamint 14. §-a szerint határozott.

Budapest, 2010. február 9.

Salamonné dr.Solymosi Ibolya sk. a tanács elnöke
Dr.Vezekényi Ursula sk.előadó-bíró
Gyöngyösiné dr.Gyügyei Klára sk. bíró

A kiadmány hitelül:

/Seres Józsefné/
bíróági tisztviselő